

Útnes ehf.
670269-7799
Háarifi 67
360 Hellissandur

25. september 2026
Tilv.2026-01-06-0121

Efni: Ákvörðun. Svipting. Löndunarskylda. Saxhamar SH-50 (1028)

Fiskistofa hefur lokið meðferð máls er varðar brot áhafnar fiskiskipsins Saxhamar SH-50, skipaskrárnúmer 1028, gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 um umgengni um nytjastofna sjávar í tveimur aðskildum veiðiferðum dagana 12. mars 2025 og 2. september 2025, og brot skipstjóra Saxhamars SH-50 (1028) gegn 2. mgr. 1. gr., 9. tölul. 1. mgr. 3. gr. og 4. gr. reglugerðar um skráningu og skil aflaupplýsinga nr. 307/2023, sbr. 4. mgr. 9. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, dagana 2. og 10. september 2025.

I. Málsvæði

Veiðiferð 12. mars 2025

Þann 12. mars 2025 voru eftirlitsmenn Fiskistofu við eftirlit á Snæfellsnesi. Í skýrslu eftirlitsmanna kemur fram að Saxhamar SH-50 (1028) hafi verið við veiðar á svæðinu og var ómönnuðu, fjarstýrðu loftfari útbúið myndatökubúnaði (hér eftir "*ómannað loftfar*") flogið um 2.8 km að skipinu og haldið í um 106.3 metra hæð yfir því. Tekin voru þrjú myndskeið og er samanlögð lengd þeirra um 11 mínútur. Í myndskeiðunum sjást tveir þorskar og tvær ýsur koma út um lensport skipsins, stjórnborðsmegin.

Veiðiferð 2. september 2025

Þann 2. september 2025 voru eftirlitsmenn Fiskistofu við eftirlit á Snæfellsnesi. Í skýrslu eftirlitsmanna kemur fram að Saxhamar SH-50 (1028) hafi verið við veiðar á svæðinu og var ómönnuðu loftfari flogið um 2 km að skipinu og haldið í um 100 metra hæð yfir því. Sett var á upptöku kl. 10:19 til 11:32. Í fimm myndskeiðum sjást sex lúður, 26 ufsar og einn karfi koma út um lensport skipsins, stjórnborðsmegin.

Ófullnægjandi skil aflaupplýsinga

Veiðiferð 2. september 2025

Aflaupplýsingar Saxhamars SH-50 (1028) fyrir veiðiferð þann 2. september 2025 tilgreindu ekki sex lúður sem sjást á myndskleiðum koma út um lensport skipsins, stjórnborðsmegin.

Veiðiferð 10. september 2025

Þann 10. september 2025 var eftirlitsmaður Fiskistofu við eftirlit á Snæfellsnesi. Í skýrslu eftirlitsmanns var Saxhamar SH-50 (1028) við veiðar á svæðinu og var ómönnuðu loftfari flogið um 2 km að skipinu og haldið í um 100 metra hæð yfir því. Sett var á upptöku kl. 09:15 til 11:52. Í einu myndskleiði sjást fimm lúður koma út um lensport skipsins, stjórnborðsmegin. Aflaupplýsingar Saxhamars SH-50 (1028) fyrir veiðiferð þann 10. september 2025 tilgreindu ekki fimm lúður sem sjást á myndskleiðum koma út um lensport skipsins, stjórnborðsmegin.

Samandregið

Eftirfarandi fisktegundir og fjöldi fiska voru ekki hirtir af áhafnar meðlimum Saxhamars SH-50 (1028) í veiðiferðum skipsins dagana 12. mars 2025 og 2. september 2025.

Tegund	Fjöldi
Ufsi	26 stk.
Þorskur	2 stk.
Ýsa	2 stk.
Karfi	1 stk.

Af þeim sökum er áhöfn fiskiskipsins Saxhamar SH-50 (1028) grunuð um að hafa brotið gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 með því að hafa ekki hirt og landað framangreindum 31 fiski, sem komu í veiðarfæri skipsins dagana 12. mars 2025 og 2. september 2025.

Jafnframt er skipstjóri Saxhamars SH-50 (1028) í veiðiferðum skipsins dagana 2. og 10. september 2025 grunaður um brot gegn 2. mgr. 1. gr., 9. tölul. 1. mgr. 3. og 4. gr. reglugerðar um skráningu og skil aflaupplýsinga nr. 307/2023, sbr. 4. mgr. 9. gr. laga nr. 57/1996 um umgengni um nytjastofna sjávar og 5. gr. reglugerðar um veiðar á lúðu nr. 470/2012, fyrir að hafa ekki skráð í aflaupplýsingar skipsins 11 lúður sem komu í veiðarfæri þess dagana 2. og 10. september 2025 en sleppt var í samræmi við 2. gr. reglugerðar nr. 470/2012.

II. Lagagrundvöllur

Í 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996, er kveðið á um meginregluna að skylt sé að hirða og koma með að landi allan afla sem kemur í veiðarfæri fiskiskipa. Heimilt er að sleppa lífvænlegri lúðu komi hún um borð í veiðiskip sem meðafli, sbr. 2. gr. reglugerðar nr. 470/2012.

Samkvæmt 4. gr. reglugerðar nr. 307/2023 um skráningu og skil aflaupplýsinga skal skipstjórnandi senda aflaupplýsingar starfrænt til Fiskistofu í samræmi við 3. gr. sömu reglugerðar nr. 307/2023 áður en bát er lagt að bryggju í löndunarhöfn að lokinni veiðiferð samkvæmt 2. mgr. 1. gr. sömu reglugerðar og 4. mgr. 9. gr. laga nr. 57/1996. Jafnframt er kveðið á í 9. tölul. 3. gr. reglugerðar nr. 307/2023 að upplýsingar um afla, sem veiddur er en sleppt í samræmi við fyrirmæli laga eða annarra stjórnvaldsfyrirmæla, skuli skipstjóri skips skrá eins nákvæmlega og unnt er. Þá er skipstjóra skylt að halda afladagbók, sbr. reglugerð nr. 557/2007 (nú 307/2023), með síðari breytingum. Skrá skal í afladagbók upplýsingar s.s. um veiðarfæri, veiðistað og veiðidag, um þá lúðu sem sleppt er í hverju kasti/lögn/togi, sbr. 5. gr. reglugerðar nr. 470/2012 um veiðar á lúðu. Brot gegn reglugerð nr. 307/2023 varða viðurlögum samkvæmt lögum nr. 57/1996, sbr. 7. gr. reglugerðarinnar.

Brot gegn lögum nr. 57/1996 og reglugerð nr. 307/2023 getur varðað stjórnsýsluviðurlögum, þ.e. sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni eða skriflegri áminningu samkvæmt 15. gr. laga nr. 57/1996.

III. Rannsókn Fiskistofu

Í bréfi Fiskistofu til útgerðarinnar Útnes ehf., dags. 26. júní 2026, kemur fram að stofnunin taldi að áhöfn skipsins Saxhamar SH-50 (1028) hafi ekki hirt og landað 94 fiskum, þ.e. 54 ufsar, fjórir þorskar, 12 ýsur, einn karfi, einn hlýri og 22 lúður. Við frekari rannsókn undir meðferð málsins töldu veiðieftirlitsmenn Fiskistofu sig geta nákvæmlega tegundagreint 26 ufsa, tvo þorska, tvær ýsur, einn karfa og 11 lúður. Í samræmi við fyrri framkvæmd stofnunarinnar er varðar brot gegn löndunarskyldu mun Fiskistofa einvörðungu líta til þess afla sem hægt er að tegundargreina skýrlega við úrlausn málsins.

IV. Athugasemdir málsaðila

Með bréfi Fiskistofu, dags. 26. júní 2026, var útgerðarfélaginu Útnes ehf. tilkynnt um að málið hefði verið tekið til meðferðar, málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og félaginu gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framið og eftir atvikum hvort beita ætti viðurlögum. Útgerðarfélaginu var veittur frestur til að leggja fram athugasemdir vegna málsins til 17. júlí 2026, sem framlengt var til 11. ágúst.

Sjónarmið Útnes ehf. bárust með tölvupósti, dags. 29. júlí 2026, þar sem tilgreint var að fundað hafi verið með áhöfn Saxhamars SH-50 (1028). Ekki væri vitað hvers vegna fiskar runnu út um lensport skipsins, en á fundinum hafi komið fram að annars vegar kunni móttakan að hafa verið opnuð of mikið svo að fiskur flæddi yfir lúguna og út í sjó. Hins vegar kann að hafa verið svo að lúgan hafi verið illa lokuð. Í sjónarmiðunum er beðist velvirðingar á því, sem og á

ófullnægjandi skilum aflaupplýsinga. Hafi áhafnar meðlimir Saxhamars SH-50 (1028) lýst því yfir að eigi hafi verið um ásetningsbrot að ræða.

Með vísan til sjónarmiðanna er í sjónarmiðum Útnes ehf. krafist að vægustu viðurlögum verði beitt í málinu og að þau verði eigi þyngri en áminning, sbr. 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996.

V. Niðurstaða og rökstuðningur

Fyrir liggur að áhöfn fiskiskipsins Saxhamar SH-50 (1028), hirti og landaði ekki 26 ufsum, tveimur þorskum, tveimur ýsum og einkum karfa, samtals 31 fiski, sem komu í veiðarfæri skipsins dagana 12. mars 2025 og 2. september 2025, sem skylt var að hirða og landa samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996.

Með háttsemi sinni að hirða og landa ekki þeim 31 fiski sem komu í veiðarfæri skipsins dagana 12. mars 2025 og 2. september 2025, braut áhöfn skipsins Saxhamar SH-50, skipaskrárnúmer 1028, gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996.

Fyrir liggur einnig að skipstjóri skipsins Saxhamar SH-50 (1028), skráði ekki í afladagbók skipsins 11 lúður sem komu í veiðarfæri skipsins dagana 2. og 10. september 2025, en sleppt var í samræmi við 2. gr. reglugerðar nr. 470/2012 um veiðar á lúðu.

Með því að skila ekki fullnægjandi aflaupplýsingum til Fiskistofu fyrir tvær veiðiferðir á fiskveiðiárinu 2024/2025, braut skipstjórnandi skipsins Saxhamar SH-50, skipaskrárnúmer 1028, gegn 2. mgr. 1. gr., 9. tölul. 3. gr. og 4. gr. reglugerðar nr. 307/2023, sbr. 4. mgr. 9. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvæði 15. gr. laga nr. 57/1996 mælir fyrir um að Fiskistofa skuli veita hlutaðeigandi útgerð áminningu eða svipta skip leyfi til veiða í atvinnuskyni, fyrir brot á lögum eða reglum settum samkvæmt þeim. Við mat á því hvort brot teljast minniháttar eður ei er litið til þess hvort brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort þau hafi verið framið af ásetningi eða gáleysi.

Við mat á fjárhagslegum ávinningi brots tekur Fiskistofa m.a. tillit til magns og tegundar. Í myndskaiðum sést hvernig 31 fiskur fer út um lensport skipsins stjórnborðsmegin og lendir í sjónum. Ávinningur brots getur falist í sparnaði sem fæst við að komast undan hugsanlegum kostnaði og sparnaði á útgjöldum við að hirða og land afla, t.a.m. afla sem selst ekki eða þarf að urða með tilheyrandi kostnaði, auk þess að komast hjá því að ráðstafa aflaheimildum í þann afla sem ekki var færður til vigtunar á hafnarvog. Hvað ófullnægjandi skráningu á aflaupplýngum varðar fær Fiskistofa ekki séð að fjárhagslegur ávinningur hafi hlotist af

ófullnægjandi skráningu á aflaupplýsingum. Að mati Fiskistofu verður ekki séð að brotið hafi í för með sér verulegan fjárhagslegan ávinning.

Brot gegn löndunarskyldu ógnar hagsmunum af góðri umgengni um nytjastofna sjávar. Auk þess ógnar brotið hagsmunum tengdum stjórnun fiskveiða og er til þess fallið að grafa undan grundvallarstoðum íslenska fiskveiðistjórnunarkerfisins. Kerfið grundvallast á því að aflaskráning gefi sem réttustu mynd af því hve mikið sé veitt úr sameiginlegri auðlind þjóðarinnar og því er mikilvægt að upplýsingar um veiddan afla séu rétt skráðar. Upplýsingarnar eru lagðar til grundvallar við ráðgjöf um leyfilegan heildarafla sem vegur þungt í endanlegri ákvörðun um heildarafla fiskveiðiárs. Brotin vinna þannig gegn ábyrgri umgengni um nytjastofna sjávar. Janframt kunna ófullnægjandi skil á aflaupplýsingum að ógna hagsmunum tengdum eftirliti með fiskveiðum og vísindalegri rannsókn á lífríki sjávar.

Við mat á saknæmisstigi brotanna ber að líta til háttsemi áhafnar, einkum skipstjórnanda. Starfsskyldur hvíla á skipstjórnanda sem ber meginábyrgð á verklagi áhafnar um borð og á skilum á aflaupplýsingum. Strangara saknæmismat lýtur að skipstjórnanda sem sérfræðingi í ljósi stöðu hans og þekkingar, en gera verður þá kröfu til skipstjórnarmanna að þeir þekki lög og reglur er snúa að veiðum og sérstaklega snerta atvinnu þeirra. Við mat á því hvort skipstjórnandi hafi innt af hendi starfsskyldu sína í samræmi við það sem af honum mátti ætlast er athugað hvort hann hafi við framkvæmd starfa sinna farið eftir gildandi hátternisreglum um fiskveiðar og starfsaðferðum sem „*góður og gegn skipstjórnandi*“ myndi fylgja miðað við aðstæður hverju sinni.

Í máli þessu er ljóst að 31 fiskur kom út um lensport skipsins, sem skylt var að hirða og landa. Gert var grein fyrir meintum aðstæðum um borð og að þær kunni að hafa verið með þeim hætti að fiskur féll útbyrðis um lensport skipsins. Skipstjórnanda Saxhamar SH – 50 (1028) bar að sjá til þess að aðstæður um borð væru ekki með þeim hætti sem lýst var í andmælum útgerðar áður en haldið var til veiða. Af þeim sökum kann meint aðgerðarleysi áhafnar, að ganga úr skugga um að meintar aðstæður um borð hafi verið með þeim hætti sem lýst var í andmælum útgerðar, að hafa leitt til þess að 31 fiskur, sem skylt var að hirða og landa, féll útbyrðis um lensport skipsins í veiðiferðum dagana 12. mars og 2. september 2025. Auk þessa var skráning skipstjórnanda Saxhamars SH – 50 (1028) ekki fullnægjandi fyrir tvær veiðiferðir dagana 2. og 10. september 2025, þar sem ellefu lúður hafi ekki verið tilgreindar í afladagbók. Að mati Fiskistofu hefur skipstjórnandi Saxhamar SH – 50 (1028), með vísan til framangreinds, vanrækt starfsskyldur sínar með saknæmum hætti, þ.e. að lágmarki gáleysi.

Að teknu tilliti til eðlis og umfangs brotanna og alls þess sem að framan hefur verið rakið er það mat Fiskistofu að brotin teljist saman meiriháttar. Af þeim sökum komi áminning ekki til

álita. Að mati Fiskistofu þykja hæfileg viðurlög, með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnsýsluréttar, vegna brotanna vera svipting leyfis til veiða í atvinnuskyni í tvær vikur.

Málsaðili stundar fiskveiðar í atvinnuskyni og í hans þágu starfa einstaklingar sem hafa sjómennsku að atvinnu. Málsaðili ber ábyrgð á því að veiðar skipa í hans útgerð séu í samræmi við gildandi lög og reglur, s.s. að framkvæmd veiða brjóti ekki í bága við ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996, og að skipstjórnandi skips í útgerð málsaðila skili stjórnvöldum fullnægjandi aflaupplýsingar sbr. 2. mgr. 1. gr., 9. tölul. 3. gr. og 4. gr. reglugerðar nr. 307/2023, sbr. 4. mgr. 9. gr. laga nr. 57/1996.

Fiskistofa sviptir hér með skipið Saxhamar SH-50, skipaskrárnúmer 1028, leyfi til veiða í atvinnuskyni í tvær vikur (14 daga) frá og með 26. október til og með 8. nóvember 2026, samkvæmt 1. mgr., sbr. 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996, vegna brota gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 og 2. mgr. 1. gr., 9. tölul. 3. gr. og 4. gr. reglugerðar nr. 307/2023, sbr. 4. mgr. 9. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu ákvörðunar samkvæmt 19. gr. laga nr. 57/1996.

Kæruheimild

Ákvörðunin er kæránleg til atvinnuvegaráðuneytisins, Skúlagötu 4, 101 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því að málsaðila var tilkynnt um ákvörðunina, sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006 og 18. gr. laga nr. 57/1996. Kæru skal beint til ráðuneytisins, t.a.m. með tölvupósti, á netfangið atrn@atrn.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar.

